

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 1(20)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)я43
М43

Редакційна колегія

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф. — головний редактор
Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — заступник головного редактора
Саввич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор
Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки

Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф., Радзівський О. І., д-р екон. наук, Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Швець В. Я., д-р екон. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Лігоцький А. О., д-р пед. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Сильнов В. М., д-р пед. наук, проф., Чернуха Н. М., д-р пед. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф.

Політичні науки

Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф., Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Бідзюра І. П., д-р політ. наук, Варзар І. М., д-р політ. наук, проф., Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф., Хижняк І. А., д-р іст. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф.

Юридичні науки

Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Ануфрієв М. І., канд. юрид. наук, проф., Бородин І. Л., д-р юрид. наук, проф., Бандурка О. О., д-р юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Подоляка А. М., канд. юрид. наук

М43 Міжрегіональна Академія управління персоналом.

Наукові праці МАУП / Редкол.: В. Б. Захожай (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. —

ISBN 966-608-120-2

К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — Вип. 1(20). — 240 с.: іл. — Бібліогр. в кінці ст. — ISBN 978-966-608-989-5

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник «Наукові праці МАУП» зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, в якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

Вищою атестаційною комісією України «Наукові праці МАУП» визнано як фахове видання з економічних і психологічних наук (за постановою Президії ВАК України № 1-05/6 від 14 червня 2007 р.).

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2

ISBN 978-966-608-989-5

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	5	Динев Й. Д. <i>Історичні підходи щодо розвитку світового ринку туристичних послуг</i>	73
Головатий М. Ф. <i>Менеджмент недержавної системи освіти у новітній Україні: концептуальні засади і соціальна політика</i>	5	ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	81
Захожай К. В. <i>Статистичний аналіз системи місцевого бюджетування</i>	11	Варзар І. М. <i>Націокласополітичний феномен в історіолого-теоретичних вимірах</i>	81
Дікарев О. І. <i>Україна на шляху міжнародної енергетичної співпраці в контексті шельфової енергетики і безпеки</i>	16	Гольцов А. Г. <i>Етнічна геополітика як напрям державної політики</i>	96
Юсеф Н. Н. <i>Саудівська Аравія і світова фінансова криза</i>	22	Погорєлова І. С. <i>Розвиток місцевого самоврядування в Україні: проблеми і суперечності</i>	103
Мамедов Ровшан Магомед огли. <i>Становлення і розвиток регіональних економічних угруповань за участю пострадянських країн</i>	25	Ярова Є. В. <i>Політична культура владної еліти в Україні (регіональний аспект)</i>	110
Дамиров Яшар. <i>Международные финансовые институты: механизмы внешнего финансирования национального хозяйства</i>	32	Логунова М. М., Пшеничнюк О. В. <i>Людський вимір політики й державного управління</i>	116
Артемчук А. А. <i>Операції комерційних банків з векселями в умовах міжнародної інтеграції економіки України</i>	46	Марчук Я. С. <i>Становлення і розвиток Європейського Парламенту в інституційному механізмі Євросоюзу</i>	123
Поканевич Ю. В. <i>Методологічні принципи оцінювання ефективності менеджменту торговельного підприємства</i>	51	Кубасєвіч Е. <i>Соціокультурний механізм впливу політичної комунікації на формування політичних цінностей</i>	130
Арбузов А. Б. <i>Економічна природа, механізм і структура ризик-менеджменту комерційного банку</i>	55	ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ	134
Гармашов В. Г. <i>Інтеграційні складові енергетичної безпеки Європейського Союзу</i>	66	Вакуліч Т. М. <i>Особливості сімейних стосунків у родинах співзалежних</i>	134
Цедік С. Д. <i>Удосконалення соціального оподаткування</i>	71	Чернуха Н. М., Зайчук В. Ю. <i>На шляху до толерантності: діалог у філософії, освіті, культурі</i>	140

САУДІВСЬКА АРАВІЯ І СВІТОВА ФІНАНСОВА КРИЗА

Наукові праці МАУП, 2009, вип. 1(20), с. 22–24

Розглядається роль, що відведена Саудівській Аравії у справі стабілізації світової економіки і подолання нинішньої фінансової кризи, яка полягає в підтримці прийняттого рівня цін на світовому ринку нафти.

Арабські інвестиції за кордоном уже давно викликають підвищений інтерес, оскільки йдеться про досить значні грошові суми, що шукають свого застосування на різних зарубіжних ринках, тобто за межами своїх країн.

Причиною виникнення основної маси мігруючих арабських капіталів стало отримання арабськими країнами — експортерами нафти великих сум нафтодоларів у період нафтового буму 70-х років минулого століття. В період падіння цін на нафту маса арабських мігруючих капіталів дещо скоротилася, проте в умовах зростання цін на нафту, починаючи з 2000 р., арабські капітали, що шукають свого застосування за кордоном, розглядаються експертами як такі, що мають зростаюче значення.

Розвиток світової фінансової кризи не залишив осторонь країни Перської затоки, включаючи найбільшу державу цього регіону — Саудівську Аравію. За повідомленням лондонської “Аль-хайят”, 26 жовтня 2008 р. на саудівській біржі було зафіксовано серйозне зниження котирувань акцій основних компаній країни (на 8,7 %), а також падіння біржових індексів до рівня 28 червня 2008 р. Не менш складна ситуація виникла і на біржах інших країн Затоки, передусім у Кувейті та Об’єднаних Арабських Еміратах (ОАЕ), де рівень падіння виявився близьким до своїх саудівських аналогів. При цьому ситуація, що складається, супроводжується значним зниженням доходів нафтовидобувних країн Затоки (передусім Саудівської Аравії, Кувейту, ОАЕ та Омана) від продажу нафти. Якщо в липні до бюджету цих чотирьох країн щодня надходило не менше 2 млрд дол. США, то вже на початку жовтня ці щоденні надходження (через зниження світових цін на нафту) не перевищили 840 млн дол.

24 жовтня в Ер-Ріяді відбулася надзвичайна нарада “відповідальних за сферу фінансів країн Затоки”, в якій взяли участь міністри фінансів, директори центральних банків і валютних установ цих країн. Найважливішим підсумком наради стала їх спільна заява, в якій, зокрема, підкреслювалося, що влада цих країн “посилить контроль над банківською сферою, щоб захистити банківську систему країн — членів Ради співпраці від можливих наслідків світової кризи, що розвивається”. Звичайно, в цій заяві наголошувалося, що “банківські системи країн — членів Ради співпраці мають високий ступінь міцності”, а економіка цих країн “розвивається високими темпами”, що, власне, й дає змогу дозволяє сподіватися на те, що “дія цієї кризи на країни регіону виявиться мінімальною”.

15 листопада 2008 р. у Вашингтоні відбувся саміт керівників 20 країн, що розвиваються, присвячений вирішенню проблем, пов’язаних з нинішньою світовою фінансовою кризою. У роботі саміті брав участь саудівський король Абдалла. Присвячуючи цій обставині чимало матеріалів, що публікуються на сторінках саудівських друкарських і електронних видань, преса Саудівської Аравії виділяє передусім заяву, зроблену в ході роботи “Групи 20” саудівським монархом.

Виступаючи перед учасниками вашингтонського саміту, король Абдалла відзначив, що цей саміт “зробить важливий внесок у позитивне рішення кризи і пом’якшення її наслідків з тим, щоб світова економіка повернулася у природне поле свого зростання, що неможливо зробити без створення міцних основ функціонування міжнародної фінансової системи, які унеможливають повторення нинішньої ситуації в майбутньому”.

На його думку, “найважливіші уроки, які повинні бути засвоєні внаслідок кризи, полягають у тому, що не можна далі вважати ринок саморегульованим механізмом”. У цьому контексті саудівський монарх визнав необхідним заявити, що в умовах нинішньої кризи “зростають страждання бідних держав”. Саудівський монарх заявив, що “держави-донори, а також Міжнародний валютний фонд і Міжнародний банк, як і інші світові фінансові інститути, повинні зіграти велику роль у підтримці країн, що розвиваються, і передусім бідних держав, щоб вони змогли подолати негативні наслідки кризи для своїх економік”.

Торкнувшись положення в Арабському регіоні, король Абдалла відзначив: “Наш регіон зовсім не далекий від того, щоб перебувати осторонь від негативних наслідків кризи, що розвивається. Ми і далі проведимо таку господарську політику, яка сприятиме зростанню нашої економіки. Як гарантія цього ми і далі проведимо курс на спрямування державних інвестицій у проекти, які сприятимуть розвитку інфраструктури і виробничих потужностей”. За словами саудівського монарха, “впродовж найближчих п’яти років у рамках програми інвестицій в державний і нафтовий сектори буде спрямовано понад 400 млрд доларів”. Водночас внесок Саудівської Аравії в подолання наслідків нинішньої фінансової кризи полягатиме у “сприяттві стабілізації світового ринку нафти”, а також у “наданні допомоги країнам, що розвиваються, що надається їм разом зі всією світовою спільнотою”. Оскільки, як підкреслив саудівський король Абдалла, “королівство грає ключову роль у світовій економіці”, його діяльність на ринку нафти буде спрямована на те, щоб “рівною мірою врахувати як інтереси країн — виробників нафти, так і країн її споживачів”. Проте при цьому, на його думку, виникає насущна необхідність “такої співпраці країн — споживачів нафти, яка виключила б проведення ними політики, що негативно впливає на видобуток і продаж нафти”.

Варто відзначити, що одразу ж після закінчення саміту “Групи 20” саудівський міністр фінансів Ібрагим Аль-Асаф, який брав у ньому участь, заявив, що його країна “не має планів виділення додаткових фінансових коштів Міжнародному валютному фонду”, спростувавши прогнози, що розповсюджувалися раніше, про те, що королівство зробить це. За словами І. Аль-Асафа, “Саудівська Аравія несе свою частку відповідальності, але вона додатково не фінансуватиме якісь інститути тільки тому, що у неї є значні валютні

запаси”. Ці запаси, як відзначив міністр фінансів королівства, “будуть спрямовані на розвиток Королівства Саудівська Аравія”.

Як відзначив економічний радник короля Абдалли Абдель Ваххаб Абу Дахиш в інтерв’ю лондонській “Аль-хайят” 16 листопада 2008 р., Саудівська Аравія спрямує свої зусилля на досягнення консенсусу між країнами — членами ОПЕК з тим, щоб був збережений “прийнятний рівень цін” і “не допускалися його подальші коливання, що лише завдасть збитку і країнам-виробникам, і країнам-споживачам”. Водночас, за його словами, Саудівська Аравія візьме активну участь у кредитуванні найбідніших країн, що розвиваються, а також країн, що найбільше мали негативні наслідки від фінансової кризи. Кредитування здійснюватиметься через Міжнародний валютний фонд і Міжнародний банк. Як відзначив А. В. Абу Дахиш, “королівство хоче знати, куди спрямують його кошти і за допомогою яких механізмів вони витрачаються”.

Щодо конкретних розмірів і напрямів руху арабських капіталів можна відзначити, що їх точна оцінка утруднена, оскільки, на думку арабських оглядачів, “процес отримання конкретних цифр у цій сфері наштовхнувся на серйозні перешкоди. Дуже складно прослідкувати джерела утворення арабських інвестиційних ресурсів, особливо, якщо йдеться про приватних осіб або організації”.

Література

1. Косач Г. Г. Саудовская Аравия на саммите G-20. — <http://www.iimes.ru/rus/stat/2008/28-10-08.htm>
2. Косач Г. Г. Финансовый кризис: ситуация в Саудовской Аравии и странах Персидского залива. — <http://www.iimes.ru/rus/stat/2008/17-11-08c.htm>
3. *Oiling the meltdown* // Аль Ахрам (електрон. версія). — 2008. — 27 нояб. — 3 дек., № 924. — <http://weekly.ahram.org.eg/2008/924/ec3.htm>
4. Курьер: израильская газета на русском языке. Саммит G20: крупнейшие мировые банки поставят под контроль — 16.11.2008. — <http://www.courier.co.il/?id=28541>
5. Ibrahim Y. M. Arab Investment Overseas: A Vast Empire // *The New York Times* (електрон. версія). — 2008. — 11 июля. — <http://query.nytimes.com/gst/fullpage.html?res=9COCEFD163EF933A05757COA966958260>
6. *Reinvesting Assets*. Ibrahim Nafie explores the changing patterns of Arab Investment // Аль Ахрам (електрон. версія). — 2002. — 24-30 окт. № 609. — <http://weekly.ahram.org.eg/2002/609/op1.htm>

Участь Саудівської Аравії в саміті “Групи 20” показує, що цю країну та її лідера слід віднести до розряду тих, що діють “швидко та ясно”, а найголовніше — чітко визначають свої інтереси, засновані на пріоритетах міжнародної поведінки.

Участие Саудовской Аравии в саммите “Группы 20” показывает, что эту страну и ее лидера следует отнести к разряду действующих “быстро и ясно”, а самое главное — четко определяющих свои интересы, основанные на приоритетах международного поведения.

Participating of Saudi Arabia in the summit of “Group 20” shows that it is necessary to deliver this country and its leader to the digit of operating “quickly and clear” and, what is most important, expressly determining the interests, based on priorities of international conduct.

Надійшла 12 січня 2009 р.